

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo

Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Quæstionum, Et Resolutionum Legalium Libri Duo - Quorum Prior in duas Partes divisus, continet Resolutiones Beneficiales, Canonicas Et Regulares: Secundus Controversias Civiles determinat

Tonduti, Pierre François de

Lugduni, M.DC.LXXXIX.

Cap. CIX. De societate & confusione bonorum inter coniuges, & diuisione bonorum facta inter liberos, adiudicatis vni bonis liberis, alteri verò bonis fieicommisso suppositis fratri restituendis, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-98388](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-98388)

fieri solet in allodialibus abstractis à jurisdictione; non autem ad rationem duorum cum uno quarto juxta venditionem, cum super corpore evido aqua penes emptorem remaneat jurisdictione: Quia venditio prædiorum, & corporum positorum, tam inta quam extra confinia jurisdictionalia, pro eodem uniformi, & altissimo pretio seutorum centum pro singulis duobus cum uno quarto fractum, demonstrat jurisdictionem fuisse venditam per Territoria, non autem per numerum prædiorum in eisdem Territoriis consistentium, quodque ipsa jurisdictione tanta quanta erat, comprehensa, & valutata remansit sub eadem rigorosa, & indifferente estimatione omnium corporum, etiam non jurisdictionalium: & præterea fuit responsum, quod si restauratio damni fieri debeat ad rationem quinque, siue ad rationem duorum cum uno quarto, cuius inspectio spectabit ad Iudicem evictionis, pro tunc semper necesse erit, ut Peritus aperiat, & declaret singula corpora, & cuiuslibet corporis redditus æstimatos, ad effectum, ut Iudex certò sciatur, an de corpore evincendo debeatur evictio, & quod quinque, vel quod duo cum uno quarto intrent in redditibus cuiuslibet corporis evincendi.

Quarò denique, quia potest dari casus, quo venditores locupletentur cum factura emptoris; nam nisi petita declaratio sequatur, emptor non poterit obtinere liberationem à molestiis sibi inferendis, & ab aliis jam illatis super pluribus corporibus, minusque refectionem damni in casu evictionis, cum agentes pro venditoribus allegare possint, sicuti jam allegantur, rem evictam non fuisse in venditione comprehensam, & tantummodo venditum fuisse jus quod habebant, & sic non omnes fructus, sed tantummodo illi, qui ad venditores spectabant: & ramen fortasse Peritus in propria mente comprehendidit alia corpora molesta, & molestanda, vel evincenda; necnon etiam omnes fructus indistinctè, & sic etiam non spectantes ad venditores: † ubicumque autem adest interesse, & altera pars locupletari potest cum alterius factura, semper intrat officium Iudicis ad interrogandum & cogendum peritum, pro declaratione suæ relationis, Franc. Aret. in l. age, num. 4. vers. aliquis, C. de transact. Surd. conf. 101, n. 18. Rot. in Parisien. pecuniaria, 21. Februarii 1618. coram bon. mem. Coccino.

Non obstat, quod res non sit amplius integra, Quia præter quod obiectum procedit in actibus judicialibus, quæ sine jurisdictione non exercentur, non autem in materiis extrajudicialibus, in quibus etiam ex intervallo admittitur declaratio, ut probant auctoritates in *decisione* allegata; obiectum diluitur, ¶ tum ob expressam protestationem antecedenter factam pro parte emptoris, quæ efficit, ut res habeatur pro integra quoad ejus præjudicium, Rot. *decis.* 734. *num.* 2. *part.* 1. *divers.* Tum quia non procedit quando, prout hic, declaratio fieri debet Iudice cogente, ut de arbitrio probat text. in *l. qualem*, §. *dicere*, ff. de *recept. arbit.* & in cap. *Quintavallis*, de *iurejur.* cum aliis allegatis in *decisione*, §. *Præterea*, ubi amplius fuit firmatum, semper cogi posse nisi test. m. ex Blanch. de *compromiss.* *ibidem* allegato.

Neque obstat generalissima promissio non reclamandi à dicta relatione in prædicto instrumento stipulata : quia non reclamatur, neque impugnatur dicta relatio quoad quantitatem æstimatam; sed solum petitur eandem relationem perfici, atque compleri in reliquis omisissis, & quidem per

declarationem & aperitionem veritatis, ex qua
mini inferitur damnum. Emptori vero paratus
est consequendi liberationem à molestiis, & in
sum evictionis refectionem damni in quantitate
condigna, & certa, nota soli Vannino, qui
talem veritatem apriendo gravatur, cum libera-
tionem jam expleverit, quando ex singulorum rerum
estimatione unicam summam maturè, ut in equa
distributione afferitur, compilavit, sicuti subditur in
cis. §. Qua foris. † Ultra quod ad hocipite tenetur
ratione numeris assumpti, itaut stante prore-
tione sibi precedenter facta, nec etiam obviatio-
nè allegare possit: Alex. *conf.* 216. *num. 6. inf.*
istud. lib. 7.

Repetitum obiectum, quod Falconerius com-
mitem dederit relationem in consulo, sufficiens
refutatur in eadem decis. §. fin. quia scilicet accu-
sator debet id, quod facere debbat, non autem quod
ipse fecit: l. nemo, C. de sent. & interpell. dy-
con. §. 10. num. 5. Barbosa axiom. 93. num. 16. Et
iudicandum esset, prout iudicari non debet accu-
satis, sed legibus, Barbosa axiom. 88. num. 30.
prius à relatione Apollonii, qui singulari, ut su-
perat, specificavit, esset in iudicando tantum
argumentum.

Et ita ex prædictis, aliisque adductis in alia decisione, Domini pro illius confirmatione, utraque parte informante, responderunt.

CAPUT CIX.

De societate, & confusione bonorum inter
conjuges, & divisione bonorum facta
inter liberos, ad judicatis uni bonis liberis,
alteri verò bonis fideicommissis supposito-
ri fratri restituendis : Verum videbitur
agenti ad fideicommissum fratri bene
possit opponere exceptionem evicti-
onis. Et de exceptione detractorum con-
tente etiam tertio possessori boni
fideicommissi suppositorum. Quod
pater possit filium suum gravare ma-
gis antiquo fideicommissi supposito-
ri ex quibus colligi possit parentes
suis donantes voluisse in donatione
comprehendere bona fideicommissi
supposita, quorum restituito adven-
tuali casu ipsi donatario facienda est.

S V M M A R I V M.

- 1 Societas omnium bonorum contracti potest
rum & uxorem.
- 2 Empior facere potest omnes detractiones
fideicommissi suppositis, quas illius
fidei potest.
- 3 Liquidatio legitima facta cum uno, prodest
alios.
- 4 Quando inter duos contracta est societas
bonorum, quilibet ex sociis habet metum
singulorum corporum.
- 5 Ampliatur etiam de pariternia communis
essent inaequalia.
- 6 Immissio si concessa fuerit fideicommissario

factas per gravatum detractiones, revocatur ad hoc ut gravatus illas de propriis manibus capere possit.

- 7 Et ad hunc effectum sufficit detractiones esse possibiles.
- 8 Consensus præsitus tutorio nomine, non præjudicat tutori agenti nomine proprio.
- 9 Consensus aliquem solvere pretium rei vendita proprio suo creditori, sibi præjudicat perinde ac si ipsi foret solutus.
- 10 Pretium alienationis recipiens, alienationem approbare censetur.
- 11 Idem est in recipiente partem pretii.
- 12 Consentiens alienationi per actus positivos, sibi præjudicat, salvo jure agendi quoad pretium contra venditorem.
- 13 Consentiens alienationi rei supposita fideicommissio, sibi præjudicat quoad rem, circa quam consensus; secus quoad alias, si agatur de fideicommissio plurium rerum, seu universali.
- 14 Potest quis gravari in bonis donatis, vel fideicommissio in favorem donatarii suppositis, si donator ei relinquat compensationem in totidem bonis propriis.
- 15 In dubio quis censetur disposuisse de bonis propriis, non de alienis, aut alteri restituendis.
- 16 Voluntas testatoris disponendi de bonis alienis probari potest per conjecturas.
- 17 Facilius testatores disponunt de bonis heredum quam de bonis alterius tertii.
- 18 Reservatio omnium fructuum bonorum donatorum arguit omnia in donatione contineri.
- 19 Quando omnia bona mariti & uxoris sunt confusa, presumendum est omnia in donatione comprehendendi, si fuerit per ambos facta de omnibus bonis.
- 20 Explicatur Fusar. de substitut. questione 649. num. 13.
- 21 Observantia multum potest ad interpretationem voluntatis.
- 22 Quando bona designata sunt in donatione cum certis confinibus, bona fideicommissio supposita continentur in donatione, si intra confines designatos reperiantur.
- 23 Bona fideicommissio supposita continentur in divisione bonorum facta per parentes per viam donationis, si ad unum obvenierint bona omnia libera, & ad alium fideicommissaria, ratione aequalitatis servanda.
- 24 Ex eo quod quis se nominat heredem alicujus, censetur hereditatem illius acceptare.
- 25 Quæ requirantur ad confessionem legalis inventarii.
- 26 Filius hæres patris non potest impugnare alienationem à patre factam bonorum, quæ pater gravatus est sibi restituere.
- 27 Idem dicendum est, si pater bona divideret inter filios.
- 28 Quando subsistat gravamen super bonis antiqui fideicommissi.
- 29 Acceptans simpliciter legatum, tenetur acceptare onus.
- 30 Ampliatur ut procedat, etiamsi onus esset maius legato.
- 31 Idem locum habet in donatione causa mortis.
- 32 Diviso per parentes facta inter liberos vim habet prælegatorum.
- 33 Si parentes bona inter liberos dividerint, inter quæ sint bona fideicommissaria, qui hæc possidet,

si non actionem, saltem exceptionem habet ut se teneatur adversus fratrem bona libera possidentem.

- 34 Hoc maxime procedit quando aliqui magna inter liberos consurgeret inæqualitas.

Petrus egit contra Nicolaum ad obtinendam possessionem, seu adjudicationem cujusdam prædii, de quo mentionem fecit Bernard. *conf. 205. vol. 2. prior.* dicens illud fuisse Domini quondam Oliverii, prætendens illud prædium ad se pertinere vigore fideicommissi in testamento ejusdem Oliverii contenti, quod prædium modò possideretur à marito filiae & hæredis fideicommissariae dicti quondam Nicolai. Et quamvis multi Viri primæ notæ scripserint contra fideicommissum; Ego tamen seposita questione fideicommissi existimavi, dicto Petro ad illud agenti varias ob stare exceptiones, quibus censeo ipsum omnino à limine iudicii repellendum esse.

Prima exceptio. Supponendum est in facto, ex dicto Oliverio natos fuisse Antonium, ex Antonio Franciscum, patrem dicti Petri actoris, necnon Joannis ejus fratris. Dictus Franciscus contraxit matrimonium cum Alexandra, cum qua bona sua, & vicissim ipsa cum marito, bona omnia confusa & communia semper habuerunt, ut probatur ex illorum assensione in instrumento donationis causa mortis facto per ambos conjuges die 29. Julii anni 1605. instrumento sumpto per Alardi Notarium, in illis verbis: *Ayant jusques à present, ainsi qu'ils ont dit, vécu en société, communion, & confusion de leurs biens, fruits d'iceux, acquêts, & conquests. Et en suite de ce, & en cette qualité ont donné à cause de mort, &c.*

Probatur etiam illa Societas universalis, ex tenore sententiæ per D. Rectorem Comitatus latæ inter dictum Petrum, & filios Joannis ejus fratris agentes ad petitionem legitimæ, die 23. Martii 1618. in illis verbis: *Hæreditatis paternæ & maternæ, quas nobis constituit & constat per dictos Franciscum & Alexandram patrem & matrem fuisse confusas, & in communionem redactas. Quæ sententiæ fuit confirmata in gradu appellationis, & transitum fecit in rem judicatam, fuitque executioni demandata.*

Denique probatur ex ipso inventario bonorum maternorum facto post obitum dictæ Alexandræ, in quo bona tam paternæ quàm maternæ, uti permixta & insimul confusa describuntur, ut sub ea qualitate super illis legitima adjudicaretur, prout adjudicata fuit.

Quod autem Societas inter virum & uxorem contrahi possit, etiam omnium bonorum, probatur per text. express. in *l. alimentis 26. §. qui societatem ff. de aliment. & cibis. legat. Petr. Gerard. singul. 99. Felic. de societ. c. 3. n. 4. & 5. Molinus de ritu nupr. lib. 5. quest. 71. num. 6.*

Secundo supponendum est etiam in facto, quod mortuo Joanne, Sibylla ejus uxor, & vidua ejusdem, administravit tutelam Alexandri, & Ludovici suorum communium & dicti Joannis liberorum, quorum fuit declarata creditrix, & ordinatum per sententiam, executiones adversus ipsos esse continuandas pro summa 2088. scutorum, scribente D. Mazelli die 7. Aprilis 1617.

Tertiò supponendum est, quod die 14. Maii 1618. dictus Petrus tanquam tutor Ludovici ex suo fratre nepotis, vendidit dictum prædium, seu potius dedit in solum eidem Sibyllæ, seu Gasparado ejus in secundis nuptiis marito, pretio 2815. scuto

22 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

scutorum, ex quibus ipsa sibi solveret de dictis 2088. scutis sibi debitis, reliquum verò impenderet in solutionem creditorum dictorum liberorum dicti Ioannis, instrumento sumpto per D. Mazelli.

Quartò supponendum est, quod anno 1637. & die 22. Iulii, dictus Gaspardus, qui jus habebat super illo prædio in vim dicti instrumenti, sumpti per dict. Mazelli die 14. Maii 1618. testamento suo prædium illud dictæ Sibyllæ uxori reliquit, ut pater ex dicto testamento registrato apud acta Francisci Aurange notarii loci de Luc.

Quintò supponendum est, quod Alexandra filia dicti Ioannis, cuius nomine etiam facta fuerat dicta venditio, illam expresse ratificavit anno 1641. die 22. Aprilis: instrumento signato Astier.

Sextò supponitur, quod die 12. Maii 1643. supradictus Nicolaus titulo venditionis acquisivit dictum prædium ab Henrico filio & hærede Gaspardi patris sui, cum consensu & cessione omnium iurium super illo, dictæ Sibyllæ competentium, quæ pretium venditionis recepit, instrumento sumpto per dictum Franciscum Aurange notarium publicum dicti loci de Luc.

Ex his ita suppositis, sequitur prima exceptio dicto Nicolao competens, nempe detractationum quas facere potest super bonis de quibus agitur, ex persona venditorum: per text. in l. dolia, §. 1. ff. de contrah. empt. l. emptor, C. de exilition. Oldrad. conf. 107. num. 8. vers. ad quartum, Giouagnon. conf. 20. n. 30. vol. 2.

Detractiones autem legitimæ dictis Ludovico & Alexandræ vendentibus competere nemo dubitat, cum per sententiam & liquidationem factam cum aliis liberis appareat illam fuisse ipsis adjudicatam. Et liquidatio legitimæ facta cum uno, profit aliis: Alciat. conf. 110. lib. 5.

Item competit detractio pro summa 500. scutorum, quæ soluta supponitur de pretio prædii pro solutione supplementi, Sibyllæ (sorori dicti Petri actoris, & uxori Claudii) ad quam etiam summam dictus Petrus actor proprio & privato nomine tenebatur, instrumento sumpto per Marmot, die 18. Martii 1615.

Alia est detractio, & consistit in eo, quod supposita & probata, ut jam diximus in prima suppositione, societate universali omnium bonorum inter Franciscum & Alexandram Patrem & matrem, sequitur quod medietas omnium bonorum, & per consequens dicti prædii pertinebat ad dictam Alexandram matrem, & propterea quod jus retentionis pro illo competit eisdem Nicolao emptori prædii: si quidem quando inter duo pro indiviso fuit inita societas, quilibet habet medietatem omnium bonorum: Peregr. conf. 66. n. 12. lib. 3. Rosent. de feudis, c. 9. concl. 59. num. 15. & quilibet in quolibet cespere partem habet: Cyriac. contrav. 191. n. 14. & contrav. 504. num. 76. † ubi hoc procedere ait num. 77. etiam si patrimonium essent inæqualia, ex l. societas, ff. pro soc. Unde dum facta fuit divisio bonorum inter liberos per dictos Franciscum & Alexandram conjuges, nempe inter dictos Ioannem & Petrum actorem, medietatem Ioannes à patre, & medietatem cuiuslibet prædii à matre dicitur assecutus. Datur ergo dicto Nicolao super bonis prætensi fideicommissi exceptio, & retentio pro medietate prædii, quam habuit pro parte materna, & pro alia medietate datur etiam retentio adversus dictum Petrum Actorem donatarium medietatis bonorum maternorum pro summis solutis credito-

ribus hereditatis paternæ & maternæ, de quibus supra actum est.

Vnde sequitur, malè prætendi immisionem per dictum Petrum actorem sub prætextu fideicommissi: quia quoties sunt faciendæ detractationes, neganda est immissio fideicommissario, cum etiam si per ipsum capta fuisset possessio, locus esset illi evocationi, donec facta fuerint detractationes. Sicut. conf. 265. n. 34. Marefc. lib. 1. c. 1. n. 30. vers. item, & adeo ut ad impediendam huiusmodi immisionem, sufficiat detractationes esse possibiles, Labori & ibi Addent. decif. 206. Et sic expedita est prima exceptio proposita.

Secunda exceptio. Alio etiam iure repellitur est dictus Petrus actor à limine iudicii, dum agitur versus Nicolaum uti possessorem prædii, quod dicit ad se spectare vigore fideicommissi avi; quia videlicet ipse consensit illius venditioni, illamque approbavit, non solum ratione efficii & tutor liberorum Ioannis fratris sui, † quod illi non præiudicaret: ex Fufar. de substat. §. 1. num. 26. sed etiam proprio nomine. Quia quovis vendiderit, seu in solum dedit prædium, quo agitur, Gaspardo, seu Sibyllæ ejus uxori proprio nomine, tamen partem pretii, nempe summam 291. scutorum, indicavit solvere aliam Sibyllæ uxori Claudii, sorori suæ, pro supplemento legitimæ per ipsam petitiæ super bonis paternis & maternis, seu Joanni Francisco ejusdem Sibyllæ consensu, quæ quidem summa 291. scutorum procedebat ex obligatione per prædictum Petrum actorem tam proprio, quàm tutoris nomine prædicta, instrumento sumpto per Marmot notarium, de 18. Maii 1625.

Ex quo non est dubitandum quin relictus consensus in solum dationi prædii prædicti per dictum Petrum actorem, tam tutoris, quàm proprio nomine. Quia licet noluerit vendere nomine proprio, tamen voluit etiam proprio nomine venditioni consentire: aliud quippe est volere, aliud venditioni consentire: l. aliud est vendere, l. 1. §. regul. jur. † Qui quidem consensus elicitur quod partem pretii, mediante solutione sua tutori facta, recepit, cum perinde sit solvere eum aut alteri de ejus consensu: Mantie. decif. 10. Burat. decif. 2. num. 1. † De iure autem, tunc partem pretii inducitur approbatio venditionis. Arctin. conf. 128. num. 6. maxime cum dictus actor fuit præfens contractui, & tunc intervenit consensus inter ipsum, & Gaspardum emptorem, quod solutio dictæ summæ faceret. ibid. notat Arctin. necnon Menochi. riminal. c. 1. cup. possess. num. 119. † Adeo ut etiam per receptionem partis pretii totus contractus censetur approbatus: Sord. conf. 204. num. 7. Gratian. de iur. renf. 302. num. 17. ita ut dici non possit, nisi consensus permissivus, sed potius approbatio. † Et sic cum dictus Petrus actor consensit per actus positivos alienationi prædii, non potest agere contra Gaspardum emptorem, aut ab eo recipere sub prætextu fideicommissi, cui consensus nuntiasset quoad emptorem, sive seiverit, sive non raverit fideicommissum, salvo ipsi iure agendi contra venditorem, forsan quoad pretium: Barro. qui Roma, §. duo fratres, in 8. quest. ff. de verbor. sign. quem sequuntur omnes; etiam si ageretur de fideicommissio conditionalis nondum aperto: Ang. ultim. Alexand. num. 56. Rip. num. 83. L. 1. de Scyll. num. 38. Peregr. de fideicom. art. 1. §. 1. Cyriac. contrav. 15. num. 1. Giouagnon. resp. 1.

per tot. lib. 2. & de communi opinione testatur Barboza in l. quæ dotis 3. num. 149. in fin. & num. 150. ff. sol. matrimo.

- 13 Nec est, quod obijciatur, consentientem alienationi rei suæ, vel sibi debitæ, sibi præjudicare in fideicommissio particulari, non autem in universali, ex Peregr. de fideicommiss. articulo 40. numero 84. in fin.

Quia hoc est verum, ut sibi non præjudicet quoad abas res non alienatas; sed rem, super qua pater gravatus particulariter disposuit, & ipse filius consensit, vendicare non potest, Giovagn. conf. 18. num. 11. lib. 1.

Et sic expedita manet secunda Exceptio.

Tertia Exceptio. Cùm Franciscus pater unâ cum Alexandra uxore illius, bona sua confusa & communia invicem habuerint, & sic in quolibet prædio & quolibet cespite Alexandra habuerit medietatem, constat quod uterque parens potuit donare bona quæ ad liberos vigore fideicommissi antiqui obvenire poterant, adveniente casu illius.

- 14 Regula siquidem generalis est, quod quando parentes disponunt de rebus ad suos liberos & hæredes pertinentibus, aut quæ illis debentur, seu in futurum pertinere aut deberi possunt, valet gravamen in illis bonis, & dispositio sustinetur usque ad ratam remunerationis per patrem factæ in locum & compensationem talis dispositionis: Covarr. in cap. filius noster, de testament. n. 3. & 4. Roder. Suar. in l. quoniam in priorib. ampliat. 7. num. 4. colum. 2. vers. & non solum, & num. 4. pag. mibi 397. Menoch. conf. 588. n. 11. & 12. & in simili Peregr. de fideic. art. 6. num. 29. Alex. conf. 91. num. 10. vers. non obstant, & vers. unde si quo casu, vol. 1. & probatur per text. in l. unum ex familia, §. sed si fundum, ibi: dixi ita demum peti posse, si præterea tantum ei relictum sit, quod fundi pretium efficiat: & in simili casu Gamma decis. 70. num. 2. Cald. de emphyt. lib. 3. cap. 17. num. 6. & ideo fideicommissum super fideicommissio imponi potest, & hoc si per novam dispositionem bona æquivalentia antiquo fideicommissio relicta sunt, & valet dispositio continens derogationem antiqui fideicommissi: Menoch. conf. 1150. num. 4.

Poterunt igitur parentes per donationem causa mortis factam in favorem Ioannis fratris actoris, disponere in præjudicium dicti Petri actoris ad antiquum fideicommissum Oliverii vocati, de bonis dicti antiqui fideicommissi, & per consequens donare dicto Ioanni omnia bona sita in Civitate, & territorio Avenionensi, & locis circumvicinis; quamvis forsân essent comprehensa in fideicommissio antiquo, dando Petro bona Murmurionis æquivalentia, vel ad valorem bonorum Avenionensium proximè accedentia, aut saltem si minoris valoris essent bona Murmurionis, sustineretur dispositio de bonis Avenionensibus usque ad ratam valoris illorum, quamvis dictus Petrus actor paternam hereditatem cum beneficio inventarii acceptasset.

- 15 Sed dicit aliquis, negari non posse quin talis fuerit potestas patris, & matris disponentis, sed ex eo non probari quod talis fuerit illorum voluntas, cum regulariter disponens non censetur disposuisse de bonis alienis, neque de bonis quæ ad hæredes aliunde pervenire debebant: l. sequens questio, ff. de legat. 2.

- 16 Respondetur, voluntatem disponendi de bonis hæredis colligi ex conjecturis, quando tales sunt, ut ex eis inferatur voluntas testatoris bona hære-

dis in dispositione comprehendere volentis: Menoch. conf. 1150. num. 7. & seqq. Bellon. senior conf. 9. num. 13. Peregr. de fideicommiss. art. 6. numero 16. vers. specialiter autem, Fular. de subfinit. quest. 649. num. 7.

Præsertim quando agitur de includendo, seu comprehendendo bona propria hæredis, vel quæ illius futura sunt: facilius enim præsumitur testatorem voluisse disponere de re propria hæredis, quàm de re alterius: Peregr. de fideicommiss. art. 33. num. 24. & Regula illa, quæ vult præsumendum esse, quod quis minus voluerit gravare hæredem, non habet locum quando agitur de gravamine in iuncto super re propria ipsius hæredis: Nat. conf. 1110. num. 8.

Conjectura verò voluntatis, & probationes multæ concurrunt ad ostendendum quod etiam de bonis fideicommissi antiqui parentes disponere voluerunt.

In primis, quia in instrumento donationis causa mortis, parentes sibi reservarunt usufructum omnium bonorum durante vita utriusque; quæ reservatio non potest intelligi nisi de omnibus bonis præterito fideicommissio suppositis: ergo eodem modo dicendum est, bona illa in universali donatione contineri, sicut in usufructus reservatione continentur, cùm non sit verisimile, ipsos, vita sua durante, voluisse abdicare à se usufructum bonorum asserto fideicommissio suppositorum: hanc conjecturam assertit Menoch. conf. 1150. num. 12. vers. Tertia conjectura, & lib. 4. præsumpt. 197. n. 21. & bene num. 22.

Secundò (& hæc non conjectura, sed vera & conclusens probatio est) quia constat quod bona omnia, tam libera, quàm præterita fideicommissaria, simul & in consulo per ambos conjuges donatores possidebantur, & tanquam sic confusa donata fuerunt, & per illam confusionem bona mariti cum bonis uxoris permixta fuerunt, ita ut etiam in assertis bonis fideicommissariis vxor societatem, & portionem haberet: ergo cùm nulla in donatione, nec ante, aut post, facta fuerit separatio, sequitur omnia in donatione contineri, & probatam esse voluntatem parentum Donatorum, quod omnia in donatione continerentur: Menoch. dicta præsumpt. 197. lib. 4. n. 20. & conf. 1006. n. 57.

Et licet hanc conjecturam reprobet Fular. dicta quest. 649. num. 13. & sequent. per text. in l. iurium, Cod. ad leg. Falcid. Ejus tamen impugnatio in casu proposito locum habere non potest, cùm non simpliciter bona asserti fideicommissi confusa sint, & permixta cum bonis Francisci patris, sed etiam cum bonis dictæ Alexandræ matris, quæ ab utroque permixta & confusa donata sunt, & non simpliciter, sed sub illa qualitate bonorum confusorum & permixtorum, ut patet ex verbis donationis, *ayans justes à présent & étern en société, communion, & confusion de leurs biens fonciers, fruits d'iceux, acquests, & conquests*. Et ad ostendendum quod sicuti confusio & societas omnia comprehendebat, ita & donatio ex voluntate parentum donatorum omnia comprehendebat, subijuncta sunt statim illa verba: *Et en suite de ce, & en cette qualité ont donné, &c.* & sic reduplicativè bona non solum donata fuere confusa, sed etiam tanquam confusa, & sub illa qualitate bonorum confusorum: ergo tanquam comprehendenda bona præteriti fideicommissi.

Sed ad magis ostendendum, & apertè demonstrandum, quod bona omnia etiam fideicommissaria comprehensa erant in generali societate & confusione

24 Petri Francisci de Tonduti Sanlegerij,

fusione bonorum, & per consequens in donatione bonorum facta in vim & sub qualitate confusionis productum fuit inventarium, seu potius descriptio facta per dictum Petrum actorem, post mortem dictæ Alexandræ matris, in quo bona omnia tam libera, quam supposita præsenso fideicommissio per ipsum tanquam utriusque parentis donatarium confusè descripta, & deligata reperiuntur.

Et dum calculus legitimæ factus fuit ad instantiam liberorum dicti Ioannis condonatarii, fuit habita ratio omnium bonorum, perinde ac si nullum fuisset super illis antiquum fideicommissum, & super bonis utriusque parentis confusis, & in communione redactis, ut probatur ex sententia ratione legitimæ lata in Civitate Carpentoracensi die 23. Martii anno 1618. & ex instrumento donationis in solutum factæ de prædio controverso in favorem dicti Gaspardi, in quo dicitur quod pratum illi datur in solutum pro eodem pretio, quo fuerat æstimatum per petitos in calculo legitimarum per alios liberos petitarum. Unde satis evidenter constat bona præsenso fideicommissi, & nominatim pratum per dictum quondam Nicolaum possessum, fuisse comprehensa in confusione & societate omnium bonorum, & per consequens donatores conjuges illud voluisse comprehendere in donatione. Quod erat probandum. Et propterea locus est decisioni Peregrini de fideicommissis, art. 6. num. 16. juncto art. 33. num. 24.

Ex his oritur tertia conjectura, qua ostenditur fuisse à præsenso fideicommissio per donationem & illius acceptationem recessum, petita ex alia observantia confusionis tam ante donationem, quam tempore donationis, & post ipsam donationem, cum omnium habita fuerit ratio & initus calculus in favorem legitimarum. † Quæ observantia valde potens est ad interpretationem voluntatis: Surd. consil. 224. num. 7. & 362. num. 10. Peregr. consil. 73. num. 19. lib. 5.

Quarta conjectura elicitur ex designatione confinium bonorum donatorum, seu per parentes in donatione causa mortis cuilibet filio assignatorum: cum dicto Ioanni, à quo dictus quondam Nicolaus mediare causam habet, fuerit assignatum quicquid ipsi parentes habebant intra civitatem, & territorium Avenionis, & in ejus circuitu per quinque, vel sex leucas, tendendo versus patriam Provinciam. † Quidquid enim generaliter habebant tempore donationis in locis designatis & intra dictos confines, & per consequens etiam bona fideicommissio asserto supposita in donatione continentur: Surd. consil. 13. numero 10. Cyriac. controvers. 326. numero 8.

Quinta, quia si omnia non comprehenderentur, magna facta fuisset deceptio dictæ Alexandræ matris, cujus omnia bona fuissent libera, bona verò Francisci ejus mariti quamplurima asserto fideicommissio supposita. Oritur etiam inæqualitas inter liberos, quia Ioannes habuisset solus bona fideicommissio obnoxia, Petrus verò actor bona libera, quod esset iniquum: Mantic. de tacit. lib. 6. tit. 4. num. 3. & 4. Idèd ratione æqualitatis servanda tam inter conjuges socios omnium bonorum, quam inter liberos, inter quos facta fuit divisio & donatio de qua agitur, concludendum est, omnia bona, nempe tam libera quam fideicommissaria esse in donatione, & divisione comprehensa: ex notatis per Fular. de substitut. quest. 599. num. 13. & 14.

Et sic concluditur, dictum quondam Nicolaum

in hac tertia exceptione fuisse fundatum, cum esset de voluntate & de potestate utriusque parentis qui de bonis fideicommissi præsenso per donationem causa mortis disposuerunt.

Quarta exceptio. Dicitur Petrus actor patrem & matrem accepit hereditatem, nullo legitimo confecto inventario, & per consequens non approbare divisionem bonorum ab utroque parente factam, per quam omnia bona per eos possedita in Civitate & Territorio Avenionensi spectant ad dictum Ioannem, & ab eo jus habentes.

De acceptatione hereditatis utriusque contra inter cetera per instrumentum in solutum dicti præsenso dicto Gaspardo, in quo dictus Petrus actor se nominat ut à cum dicto Ioanne heredem universalem patris & matris: Bartol. in l. 1. sub n. 14. ff. de acquir. heredit. Ludov. de iur. Mantic. decis. 355. n. 8.

De inventario non constat, quia descriptio bonorum facta fuit damtaxat per obitum matris, sic post plures annos à morte patris: unde quia patrem non potest dici facta aditio cum beneficiis inventarii, quod omnino debet confici intra mensem, vel ad summum intra annum: leg. fidei. si autem dubius, & §. si autem à l. 1. Cod. de per. delib.

Sed nec quoad matrem, & hereditatem matris, nam constat de legitimo inventario, cum descriptio illa post obitum matris facta, delinatur in omnibus solemnitatibus in inventario legitime requisitis, de quibus Thesaur. jun. lib. 1. cap. 1. Titul. 1. §. 1. num. 349. Rota divers. decis. 1. part. 2. nec intervenit Iudicis decretum, per quod facta declarationem heredes admittendos esse ad hoc inventarium, tanquam hereditarii, sed potius habuerit descriptio ad effectum liquidationis legitimarum. Debebat enim omnino præcedere declaratio quod fiebat acceptatio hereditatis cum beneficiis inventarii, clausura ipsius, & Iudicis decretum mittentis ad beneficium inventarii: Rota divers. num. 6. part. 6. recentior.

Cum igitur saltem paterna hereditas attulerit sine beneficio inventarii, non potest dictus Petrus actor impugnare donationem à patre contra formam antiqui præsenso fideicommissi. † Quia de jure, quando pater gravatus de re, do alienavit pendente conditione bona fideicommissio conditionali supposita in favorem filii paternam hereditatem advenit sine beneficio inventarii, non potest impugnare dispositionem paternam; si verò inventarium confecerit, tenetur eam ratam habere usque ad concurrentiam bonorum, quæ habuit à patre ultra legitimam: Rota divers. consil. 18. num. 4. Ruyn. consil. 42. num. 1. Titul. 1. §. 1. quæc. de divis. bonor. lib. 1. cap. 8. n. 26. & 27. Rota divers. consil. 34. n. 71. & 72. vol. 4. † Et in terminis præsenso bona sua inter liberos dividens, Morquec. de iur. n. 24. Paris. consil. 34. n. 71. & 72. vol. 2. † Et notandum quod gravamen super bonis antiqui fideicommissi subsistat in præjudicium filii, qui paternam hereditatem accepit sine beneficio inventarii: Seraphin. decis. 848. num. ult.

Sed posito citra præjudicium veritatis, quod non fuisset verificata immixtio dicti Petri actoris in hereditate paterna, sufficit quod ipse agnovit pratum, seu causa mortis donationem, quam non potuit acceptare quin etiam onus acceptaverit: Cyriac. controvers. 251. num. 2. † etiam si onus legatum legato: Surd. de aliment. tit. 9. §. 43. num. 3. de Præst. lib. 3. interpret. 3. dubit. 2. solut. 4. part. 2.

fol. mibi 172. & lib. 5. interpr. 1. dub. 3. num. 111. fol. mibi 469. † Et licet DD. prædicti loquantur de legatis, eadem tamen ratio locum habet in donatione causa mortis, quæ legatis æquiparatur: l. cum pater, §. eorum, & ibi DD. maxime Imol. num. 2. ff. de legat. 2.

Quinta exceptio. Quia ex lectura donationis causa mortis apparet, patrem & Petrum actorem liberos suos diuississe, quod ulteriori probatione non indiget, cum eliciatur de ipso donationis instrumento, in quo bona omnia sita in Civitate & territorio Auenionensi, & ab illa distantia per quinque leucas, donata fuerunt primogenito; bona verò omnia in loco Murmerionis, & locis vicinis sita, donata fuerunt dicto Petro actori secundo-genito; reliqua etiam inter eos æquis portionibus diuisa, seu assignata. † Quæ diuisio vim habet prælegatorum utriusque filio factorum: l. ex facto 35. ff. de hered. instit. Fulcr. de substitut. quæst. 599. numero 1. Quando autem tota hæreditas, vel maior pars ipsius fuit prælegata pluribus filiis, perinde est, ac si tota hæreditas inter ipsos diuisa fuisset: l. quid ergo 92. §. planè, ff. de legat. Fulcr. de substitut. quæst. 650. num. 74.

32 Quando autem pater diuisionem fecit inter liberos, & in bonis diuisis aliqua reperiuntur fideicommissa supposita, licet non dari actionem pro euictione nonnulli existiment, vt videre est apud Tusch. litt. D. conclus. 528. num. 38. Menoch. lib. 3. præsumpt. 118. n. 1. & sequent.

Tamen conueniunt omnes, agentem ad fideicommissum aduersus bona alteri facti ex testamentaria patris diuisione obuenta, repelli exceptione: per textum expressum in dicta l. cum pater, §. euictus, ff. de legat. 2. Tusch. ubi sup. num. 39. Ripa in l. qui Roma, §. duo fratres, n. 95. ff. de verb. obligat. Cuman. ibid. n. 25. Menoch. dict. lib. 3. præsumpt. 118. num. 4. versic. nec repugnat: & consil. 87. num. 98. Peregr. de fideicommiss. artic. 52. num. 72. versic. secundo declara. Ruin. consil. 212. num. 14. vol. 1. Mangil. de euiction. quæst. 66. num. 1. & seqq. Gomez. lib. 2. variar. resolut. cap. 2. num. 34. versic. secus tamen est: ubi bene explicat. Roder. Suar. in l. quoniam in prioribus, q. 3. per tot fol. mibi 542.

34 Maxime cum agatur de prælegatis, seu donationibus causa mortis, factis causa æqualitatis seruandæ inter liberos, prout in hoc casu; quia tunc ne oriatur inæqualitas, locus est euictioni aduersus fratrem: Peregr. dicto art. 52. n. 72. versic. 4. Fulcr. dicta q. 599. n. 8. in fine.

Et ex his constat, dictum Petrum agentem ad aperturam fideicommissi contra bona Auenionis, quæ ad dictum Joannem ex paterna & materna diuisione obueniunt, exceptione euictionis omnino repelli; necnon aliis ex causis superius copiose allegatis.

CAPUT CX.

Inuentarii conscribendi tempus non esse vnius anni, quando maior pars bonorum non est in aliena Monarchia. Actiones reales pendente tempore inuentarii moveri posse, nisi lis cum defuncto fuerit contestata. De imputatione donationis paternæ in legitimam filii. Patrem posse Sanlegerij quæst. & resolut. civil. Tom. II. P. II.

liberis primi gradus prohibere Trebellianicam. Et vtrum possit liberos grauare in bonis donatis. De captatoria dispositione in contractibus. De donatore reseruante sibi facultatem substituendi in bonis donatis, & quando censetur comprehendere voluisse bona iam donata in substitutione generali facta eidem donatario hæredi instituto. Caducato primo substitutionis gradu, secundum substitutionem per compendiosam subintare primum gradum, & succedere per vlgarem substitutionem in compendiosa contentam.

SVMMARIVM.

- 1 Tempus conscribendi inuentarii est dumtaxat trimesse, etiamsi aliqua adessent bona defuncti in aliena Monarchia; non enim datur annus, nisi maior pars bonorum sit in diuersa Monarchia.
- 2 Petitio fideicommissi non impeditur pendente tempore contestationis inuentarii. Fallit nisi lis fuisset contestata cum defuncto, quia tunc heres non potest conueniri pendente tempore inuentarii.
- 3 In bonis sitis in Gallia datur manutentio heredis, quia ex generali consuetudine, le mort suis le vis.
- 4 Donatio facta per patrem filio, contemplatione certi & determinati matrimonii cum certa persona contrahendi, dicitur donatio ob causam, & imputatur in legitimam filii.
- 5 Quando agitur de donatione facta per patrem fauore matrimonii cum puella valde nobili contrahendi, multo magis matrimonium dici debet causa finalis donationis.
- 6 Clausula donationis puræ, simplicis, & irrenuocabilis, tanquam adiecta ex stylo Notariorum non impedit quin donatio dicatur ob causam, si talis sit ex sua natura.
- 7 Bona donata per patrem filio contemplatione matrimonii, ex stylo Curia Tolosana imputantur in legitimam.
- 8 Donationes per patrem liberis facta censentur facta in anticipationem futura successionis ex stylo Parlamenti Tolosani.
- 9 Pater potest prohibere Trebellianicam liberis primi gradus.
- 10 Hoc in Parlamento Tolosano procedit, dummodo prohibitio sit expressa.
- 11 Donator potest sibi reseruare facultatem apponendi substitutiones sibi beneuolus super bonis per eum donatis.
- 12 Donatio in tempus certum, vel incertum, suspendi potest.
- 13 Pater Donator potest super bonis donatis substitutiones facere, dummodo in fauorem aliorum liberorum suorum, etiamsi hoc sibi in donatione non reseruauerit, secundum præiudicia Senatus Tolosani.
- 14 Intellige 1. vt procedat, quatenus donatarius sine liberis decesserit.
- 15 Intellige 2. vt locum habeat, quando pater in substitutione expressam facit mentionem bonorum donatorum.
- 16 Captatoria non est dispositio in contractibus, quando donator reseruauit facultatem substituendi pro persona incerta & nominanda.